

عکس/نقشه‌های تاریخی تهران از قاجار تا پهلوی

۲۰ آبان ۱۳۹۳ ساعت ۱۸:۱۲

تهران در دوره ناصرالدین شاه بیش از گذشته به لحاظ جمعیت و وسعت گسترش یافت و برای اینکه پایتخت برای ساکنان آن وضعیت مناسبتری به لحاظ سکونت پیدا کند، طرح‌های برای نوسازی و باسازی بافت شهری در نظر گرفته شد. نقشه

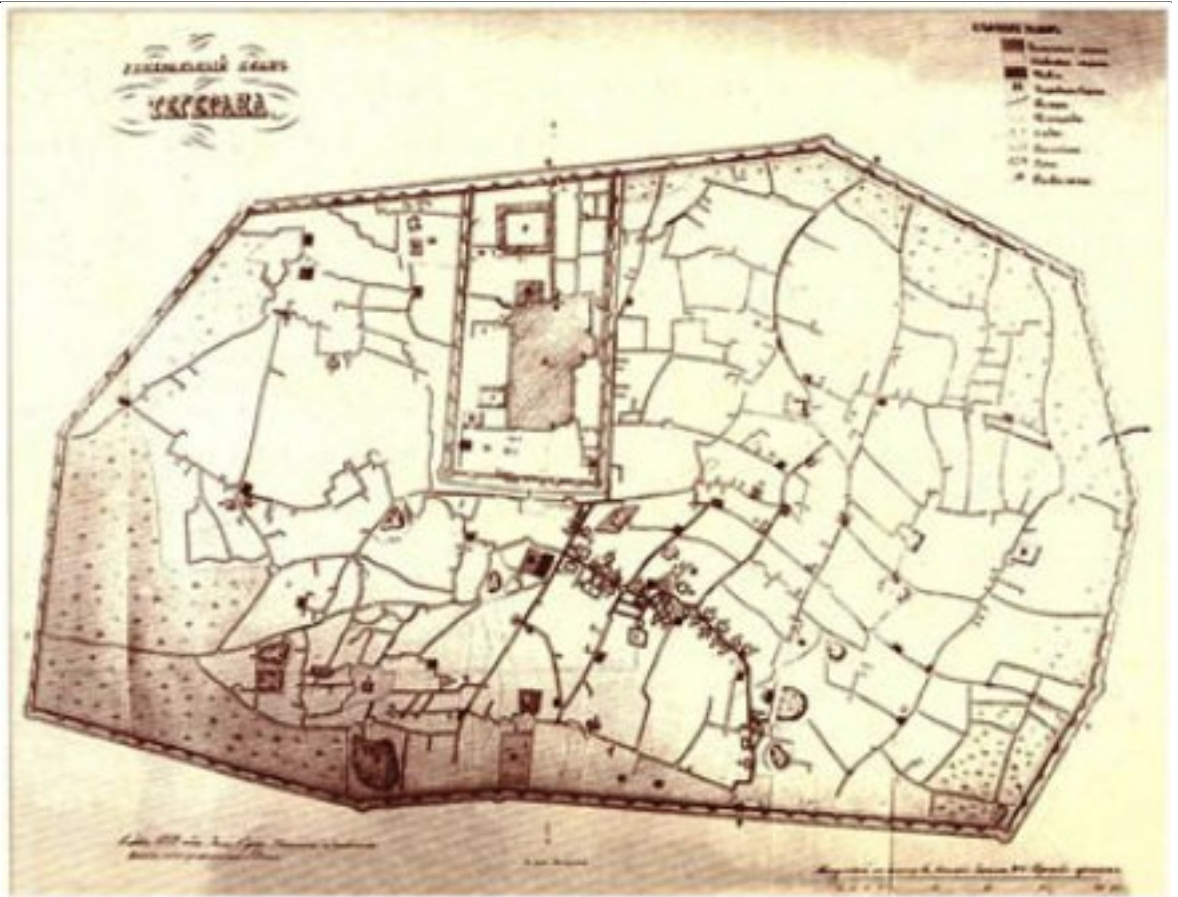
هر چند تاریخ دقیقی از آغاز شکل‌گیری تهران به‌عنوان یک شهر در دست نیست، اما ساخت تهران در سال ۹۶۱ ه.ق. به‌دستور شاه طهماسب صفوی را می‌توان نقطه عطفی در شکل‌گیری هسته تهران امروزی در نظر گرفت. این حصار به‌طول یک فرسخ (۶ کیلومتر) با ۱۱۴ برج به‌تعداد سوره‌های قرآن و چهار دروازه بنا شد و به «حصار شاه طهماسبی» معروف گشت. توسعه و تغییرات تهران در دوره شاه عباس و سایر شاهان صفوی از جمله شاه سلیمان و پس از آن نادرشاه افشار و کریم‌خان زند در محدوده حصار شاه طهماسبی باقی ماند.

تهران در ۱۱ جمادی‌الاول ۱۲۰۰ ه.ق. با ورود آقامحمدخان قاجار عملاً پایتخت (مقر سلطنت، دارالسلطنه و سپس دارالخلافه) ایران شد. مساحت شهر در این زمان ۵/۷ کیلومتر مربع بود. توسعه تهران در زمان فتحعلی‌شاه، محمدشاه و اوایل سلطنت ناصرالدین‌شاه قاجار نیز در داخل محدوده حصار شاه طهماسبی ادامه یافت.

نقشه نازکوف، برزین نسخه روسی، برزین نسخه فارسی و نقشه کرشیش که در این کتاب مورد بررسی قرار گرفته‌اند همگی مربوط به دوره‌های مختلف تهران در محدوده حصار شاه طهماسبی است. در سال ۱۲۸۵ ه.ق. به‌دستور ناصرالدین‌شاه و به‌منظور توسعه شهر از اطراف، کار ساخت حصار (باستیون) جدیدی به دور حصار قدیم شهر آغاز شد و تا سال ۱۲۸۸ ه.ق. به‌طول انجامید. حصار جدید که توسط «بُولر» فرانسوی معلم نظامی دارالفنون احداث شده بود ۲۵/۱۸ کیلومتر مربع مساحت داشت. این حصار جدید به «حصار ناصری» تهران معروف شد.

توسعه شهر تهران در دوره مظفرالدین‌شاه، محمدعلی شاه و احمدشاه قاجار تا به‌قدرت رسیدن رضاشاه پهلوی در محدوده حصار ناصری باقی ماند. با تصویب «قانون بلدیة» اولین طرح تهران تحت عنوان «نقشه خیابان‌ها» در ۱۳۰۹ ه.ش. به اجرا درآمد و زمینه‌های توسعه گستره تهران و آغاز تخریب حصار ناصری در ۱۳۱۱ ه.ش. فراهم شد. نقشه عبدالغفار و نقشه خیابان‌کشی (۱۳۰۹ ه.ش - ۱۳۴۸ ه.ق) که در کتاب حاضر مورد بررسی قرار گرفته است مربوط به تهران در داخل محدوده حصار ناصری است.

نقشه تهران ۱۲۶۸ قمری - معروف به نقشه برزین نسخه روسی

جزئیات نقشه تهران ۱۲۷۵ قمری - معروف به نقشه کرشیش

منبع: جام جم

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۸۶۳۶/عکس-نقشه-تهران-تاریخی-باز-نقشه-عکس>